

ske handicap, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 284 af 26. april 1990. Bekendtgørelsen indeholder ikke regler om værgens rolle med hensyn til disse foranstaltninger, jf. betænkningen side 53-54.

Heller ikke værgens rolle i forhold til en varigt inhabil person, der har behov for lægelig behandling og medicinering, er nærmere reguleret.

Ved gennemførelsen af myndighedsloven i 1922 var det lagt til grund, at værgens bestemmelse skulle kunne træde i stedet for den umyndiges egen. Dette var også tilfældet, selv om den umyndige modsatte sig f.eks. indlæggelse på et sindssygehospital. Dette svarer imidlertid ikke til den gældende retstilstand.

Den tidligere gældende bestemmelse i retsplejelovens § 609, stk. 1, 2. pkt., hvorefter fogedrettens hjælp til at gøre værgemyndighed gældende med hensyn til umyndige kunne fordes ligesom hidtil, blev ophævet ved lov nr. 469 af 30. juni 1993 om ændring af retsplejeloven og færdselsloven. I værgemålsbetænkningen side 51 er det anført, at rækkevidden af bestemmelsen var tvivlsom, og at den næppe blev anvendt i praksis.

Sammenfattende må det antages, at en personlig umyndiggørelse efter de gældende regler ikke indebærer, at værgen har hjemmel til at overvinde modstand med hensyn til personlige spørgsmål, som de personer, der er i stand til på en eller anden måde at kunne tilkendegive en holdning, giver udtryk for. En præcis afgrænsning af rækkevidden af en personlig umyndiggørelse er det i øvrigt ikke muligt at angive.

Lavværgemål kan efter bestemmelsen i myndighedslovens § 54 iværksættes for en person, når det er påkrævet af hensyn til den pågældendes uerfarenhed eller i øvrigt på grund af mangler ved den legemlige eller sjælelige tilstand. Endvidere skal den pågældende selv ønske at blive sat under lavværgemål og have så megen dømmekraft, at der kan tillægges ønsket herom retlig betydning.

Den, der er under lavværgemål, kan kun i forbindelse med sin lavværge råde over sin formue og forpligte sig ved retshandler, jf. myndighedslovens § 55. Lavværgeren og den, der er under lavværgemål, administrerer formuen i fællesskab, og alle beslutninger kræver således enighed mellem disse to. Lavværgeren og den lavværgede kan dog meddele hinanden fuldmagt til at handle på egen hånd på bestemte områder.

Lavværgemålet begrænser sig til økonomiske forhold, og den lavværgede kan derfor selv frit råde med hensyn til personlige forhold og kan selv indgå arbejdsaftaler. Lavværgemål skal tinglyses.

4.2. *Generelle overvejelser vedrørende nye værgemålsformer for voksne*

Reglerne i myndighedsloven om umyndiggørelse, lavværgemål og ad hoc værgemål udgør støtteforanstaltningerne på det civile retlige område og er som tidligere nævnt uforandrede siden lovens tilblivelse i 1922. Umyndiggørelse og lavværgemål er ofte alt for

vidtgående støtteforanstaltninger, og udvalget har efter kommissoriet bl.a. haft til opgave at foreslå regler, der giver mulighed for at foretage mere begrænsede indgreb. Nævnes kan det også, at der på grund af de begrænsede støttemuligheder har været en tendens til at beskikke ad hoc værger i tilfælde, hvor sygdommen eller tilstanden ikke er midlertidig, og dermed en udvikling i retning af at anvende myndighedslovens § 59 i meget vidt omfang, jf. herved betænkningen side 55-58 og 111 f samt nedenfor afsnit 12 om særlige værger.

Udvalget har fundet, at der er behov for flere ordninger, som efter behov giver mulighed for smidige og individuelt tilpassede foranstaltninger, som ikke må være mere omfattende end nødvendigt. Om udvalgets undersøgelse af målgrupperne for værgemål henvises til betænkningens kapitel 4, side 97 ff, og om muligheden for at anvende fuldmagter som alternativ henvises til betænkningen side 58 ff, 126 og 245 f.

Udvalget foreslår tre former for værgemål, idet der herved ses bort fra de i kapitel 8 omhandlede særlige værgemål. Værgemål, som kan begrænses til at angå økonomiske eller personlige forhold (§ 5), værgemål angående økonomiske forhold, hvor den pågældende tillige er frataget den retlige handleevne (§ 6) og samværgemål (§ 7). Disse værgemålsformer er valgt på grundlag af en gruppering af de svage efter disses tilstand og behov for bistand og beskyttelse, jf. betænkningen side 113 ff.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om nye værgemålsformer.

Et mindretal i udvalget har foreslået, at der tillige skal være mulighed for rådighedsfratagelse for så vidt angår personlige forhold. Justitsministeriet har ikke medtaget en sådan bestemmelse i lovforslaget, jf. de almindelige bemærkninger nedenfor i afsnit 4.4.2.

4.3. *Værgemål efter lovforslagets § 5*

Grundordningen bliver herefter værgemål efter lovforslagets § 5, hvorefter der udpeges en værge til at foretage dispositioner på den svages vegne. Værgemål efter § 5 omfatter som udgangspunkt både økonomiske og personlige anliggender, men kan begrænses til blot en af delene. Dette svarer til, at der i dag kan ske umyndiggørelse både i formueretlig og personlig henseende, jf. myndighedslovens § 2 og § 46. I modsætning til i dag kan værgemål imidlertid begrænses til kun at angå personlige forhold, jf. lovforslagets § 5, stk. 3.

Værgemål efter § 5 kan endvidere begrænses til at angå bestemte aktiver eller anliggender, f.eks. forvaltningen af en fast ejendom eller pensionsbeløb eller repræsentation ved bestemte aftaler, f.eks. kreditkøb. Værgemålet kan også begrænses til at angå bestemte personlige forhold, f.eks. beslutning om flytning til plejehjem.